



Genomlysning av inläsningseffekter

Bakgrund

I Malmö stads budget för 2019 framgår det i målområde 5: en jämlik stad att en av inriktningarna för 2019 är att "[h]abiliteringsersättningen för daglig verksamhet höjs samtidigt som inläsningseffekterna genomlyses". Funktionsstödsnämnden beslutade på sitt sammanträde den 22 mars 2019 (FSN-2019-236) att från och med den 1 maj 2019 höja habiliteringsersättningen från åtta kronor i timmen till tolv kronor i timmen. Detta ärende svarar mot budgetformuleringen om genomlysning av inläsningseffekter.

INLEDNING

Inom funktionsstödsnämndens ansvarsområden finns insatsen daglig verksamhet enligt LSS 9 § 10. Denna insats kan beviljas till personer inom personkrets 1 och 2 som är i yrkesverksam ålder och som inte befinner sig i förvärvsarbete eller utbildning. Daglig verksamhet kan ske genom gruppbaserad verksamhet eller i form av enskild plats.

Insatsen daglig verksamhet har ett komplext syfte som i vissa avseenden kan upplevas motstridigt. Insatsen ska tillgodose behov om sinnesstimulering och brytande av social isolering för personer med funktionsnedsättningar som aldrig kommer att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Samtidigt har insatsen ett övergripande mål att utveckla den enskildes möjligheter till arbete på kortare eller längre sikt. LSS är en rättighetslagstiftning men samtidigt finns det personer i målgruppen som med rätt stöd hade kunnat lämna insatsen och arbeta på den reguljära arbetsmarknaden. Det kan uppstå en så kallad inläsningseffekt för kvinnor och män som beviljats daglig verksamhet vilket kan förhindra och försvåra etableringen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar.

Flera faktorer kan påverka inläsningseffekten och kan verka hindrande för personer med funktionsnedsättning att etablera sig på arbetsmarknaden. Att stå utanför arbetslivet, särskilt som ung, innebär en förhöjd risk för en svagare ställning på arbetsmarknaden, ekonomiska problem, försämrad självbild och att gå miste om erfarenheter och personliga nätverk som kan leda till starkare förankring och förbättrade möjligheter på arbetsmarknaden.

Inläsningseffekter som begrepp kopplat till daglig verksamhet kan utöver att syfta på svårigheter för brukare att närma sig arbetsmarknaden även syfta till begränsade utvecklingsmöjligheter för deltagarna i daglig verksamhet, exempelvis till följd av begränsade möjligheter att prova nya uppgifter eller byta verksamhet (se SOU 2018: 299). Förvaltningen arbetar aktivt med att utveckla daglig verksamhet för att möta framtidens behov och att säkerställa att verksamheten utgår från brukarens intresse. Inom daglig verksamhet i Malmö stad finns valfrihet att kunna välja och byta daglig verksamhet efter intresse och under perioden januari till augusti 2019 har 95 byten genomförts. Detta ärende fokuserar på de inläsningseffekter som kan uppstå mellan daglig verksamhet och reguljär arbetsmarknad och de faktorer och aktörer som kan påverka en eventuell inläsningseffekt.



Om daglig verksamhet

Daglig verksamhet är den LSS-insats som flest personer har och även den LSS-insats som ökar mest i Sverige, även sett ur ett längre tidsperspektiv. Att fler personer får neuropsykiatriska diagnoser, en tuffare arbetsmarknad samt att Samhall ställer högre krav på arbetsförmåga anges som faktorer som delvis förklarar ökningen. Vidare har åldersfördelningen hos personer med insatsen förändrats över tid där andelen yngre än 35 år ökat (SOU 2018: 290, 299). I Malmö stad hade 805 personer, varav 339 kvinnor, 465 män och 1 med annan könsidentitet insatsen i augusti 2019. Även i Malmö ses en tydlig ökning över tid gällande antalet personer som har daglig verksamhet. Exempelvis var antalet personer som hade daglig verksamhet år 2014 693, vilket innebär att antalet ökat med 16 procent till 2018.

Antal personer som har daglig verksamhet i Malmö inklusive enskild plats.

	Daglig verksamhet				Varav enskild plats		
	Totalt	Kvinnor	Män	Annat	Totalt	Kvinnor	Män
2014	693	291	402		78	25	53
2015	721	303	418		78	25	53
2016	768	312	465		84	28	56
2017	785	334	451		88	29	59
2018	807	344	463		76	30	46
2019 (tom aug)	805	339	465	1	69	27	42

Förvaltningen arbetar aktivt för att utveckla brukares möjlighet till förvärvsarbete och för att öka arbetsmarknadsanknytningen, detta sker bland annat genom enskild plats. Enskild plats är en form av daglig verksamhet, där deltagaren deltar i arbetslivet genom praktik ute på ett företag eller i annan organisation. Förvaltningen har inom ramen för enskild plats ett samarbete med cirka 60 företag och organisationer och varje deltagare som har en enskild plats har en handledare inom kommunen som ett stöd, men merparten av handledningen sker genom företaget. För många kan enskild plats innebära en möjlighet att få kontakter på arbetsmarknaden som annars inte hade varit möjliga. Förvaltningen arbetar aktivt med att öka antalet brukare som går vidare till enskild plats. Utflyttad daglig verksamhet såsom enskild plats, samt praktikplatser lyfts även i LSS-utredningen som bra exempel på hur daglig verksamhet behöver utvecklas för att över tid leda till anställning (SOU 2018: 293).

För att möjliggöra en ökad arbetsmarknadsanknytning för nämndens målgrupper är samverkan med andra aktörer central. Om det framkommer att brukarens arbetsrelaterade färdigheter utvecklats tas kontakt med Försäkringskassan enligt upparbetade myndighetsgemensamma rutiner. Försäkringskassan bedömer därefter om det är aktuellt med arbetsrehabiliterande insatser via Arbetsförmedlingen eller andra aktörer. Medarbetare från daglig verksamhet medverkar i övergångsfasen. Samverkansprocessen togs fram i ett FINSAM-projekt 2012 och har fungerat väl, men behöver ses över bland annat utifrån förändrade myndighetsuppdrag och bedömningar, detta beskrivs närmre under rubriken *projektansökan för ökade övergångar till arbete*.

ATT GÅ FRÅN DAGLIG VERKSAMHET TILL REGULJÄR ARBETSMARKNAD

Trots att daglig verksamhets övergripande mål är att utveckla den enskildes möjlighet till arbete så går få personer från daglig verksamheten till anställning på den reguljära arbetsmarknaden. Socialstyrelsen konstaterar att under 2018 skedde övergångar från daglig verksamhet till lönearbete endast i var tredje kommun. Samtidigt lyfts att det saknas uppgifter gällande hur



många av de som har beviljats daglig verksamhet som har en arbetsförmåga där arbete eller praktikplats kan vara aktuell. Utan denna information är det svårt att fastställa hur stor andelen som övergår till den reguljära arbetsmarknaden borde vara, vilket försvårar diskussionerna kring rimliga målsättningar för övergångar (2019: 51f.)

Förvaltningen arbetar aktivt för att möjliggöra för brukare inom daglig verksamhet att övergå till lönearbete och i Malmö har övergångar till reguljära arbetsmarknaden skett årligen. Utöver övergångar till lönearbete sker även övergångar till arbetsrehabilitering och studier.

Arbetsrehabilitering innebär att brukaren avslutar daglig verksamhet och går till arbetsrehabilitering via Arbetsförmedlingen/Försäkringskassan med mål att övergå till lönearbete. Det förekommer även att personer som väntar på plats i daglig verksamhet blir erbjudna andra alternativ efter kartläggning och genom stöd från arbetskonsulenterna, exempelvis arbetsrehabilitering och därmed går vidare innan de påbörjat insatsen. Dessa personer ingår inte i statistiken nedan.

Antal personer som avslutat daglig verksamhet i Malmö och gått till lönearbete, arbetsrehabilitering eller studier.

	Lönearbete			Arbetsrehabilitering			Studier		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
2015	1		1	5	2	3	1		1
2016	4	2	2	1		1	7	5	2
2017	3	1	2	3	1	2	4		4
2018	4	1	3	5	1	4	6	2	4
2019 (tom aug)	4	1	3	3	1	2	1		1

(Statistik följs på detta vis sedan 2015, därav redovisas ej statistik för 2014).

Förvaltningen har även observerat att personer som lämnar daglig verksamhet för förvärvsarbete ibland ansöker om insatsen på nytt något år senare. Eftersom personerna avslutat insatsen finns det ingen statistik över hur många individer det rör sig om. Svårigheterna att behålla arbete över tid överensstämmer dock med socialstyrelsens undersökning av personers inkomstkällor två år efter att de avslutat daglig verksamhet, där endast 8 procent hade inkomst från förvärvsarbete (2019: 52).

Faktorer/ aktörer som påverkar

Det finns flera faktorer och aktörer som kan påverka etableringen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar. Situationen på arbetsmarknaden, ekonomiska faktorer och tillgång till stöd utifrån behov är några exempel. Det förekommer också strukturella hinder, diskriminering, negativa attityder och gränser som förhindrar och försvårar etableringen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

SITUATIONEN PÅ ARBETSMARKNADEN

Sverige har varit inne i en god konjunktur under flera år, vilket har bidragit till en ökad efterfrågan på arbetskraft och att sysselsättningsgraden ökar och arbetslösheten minskar i såväl Sverige, Skåne som i Malmö. Arbetslösheten i Malmö är dock fortfarande förhållandevis hög. I rapporten *Arbetsmarknaden i Malmö hösten 2018* konstateras att personer som står till arbetsmarknadens förfogande i Malmö i allt större grad tillhör de grupper som Arbetsförmedlingen betecknar som grupper med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Vidare



konstateras att en av de största arbetsmarknadsutmaningarna i Malmö är att företag inom olika branscher upplever svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens. Kompetensbristen kombinerat med en hög arbetslöshet tyder på att de arbetssökande saknar de kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar (Arbetsförmedlingen 2019: 4). I förhållande till ökade kompetenskrav kan en försvårande faktor för etablering på arbetsmarknaden vara att personer som har gått i gymnasiesärskola inte är behöriga att vidareutbilda sig på universitet eller högskolor. De högre kraven på kompetens på arbetsmarknaden kan också vara en bidragande faktor till att konkurrensen om praktikplatser och subventionerade anställningar har ökat (se SOU 2018: 301). Tecken visar på att konjunkturen är under inbromsning och aktuella mätningar signalerar om en ökande arbetslöshet på nationell nivå (Arbetsförmedlingen 2019: 4, Sydsvenskan 2019) vilket kan medföra ytterligare ökad konkurrens och svårigheter att nå arbetsmarknaden.

Arbetsmarknaden är generellt svårare att nå för personer med funktionsnedsättningar. 2018 tillhörde 85% av Sveriges befolkning mellan 16-64 år arbetskraften. Bland personer med funktionsnedsättning är andelen i arbetskraften 71%. Arbetskraft kallas den del av befolkningen som antingen är sysselsatt eller arbetssökande. Andelen sysselsatta är lägre bland personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen 16-64 år. Den positiva utvecklingen som har skett i riket med ökad sysselsättningsgrad de senaste åren återfinns inte bland andelen sysselsatta personer med funktionsnedsättning, där andelen varit relativt konstant (SCB, 2019:7). Begreppet funktionsnedsättning enligt ovan omfattar en bredare målgrupp än målgrupperna för nämndens insatser.

Arbetsgivares attityder och kunskap avseende funktionsnedsättning är även faktorer som kan påverka etableringen på arbetsmarknaden. Studier visar på att arbetsgivare är mer positiva till att anställa personer med funktionsnedsättning om de har tidigare erfarenhet av anställda med funktionsnedsättning (Arvidsson 2016: 55).

För personer som har daglig verksamhet är en försvårande faktor att ansvaret för att utveckla och stödja dessa individers anknytning till arbetsmarknaden ligger hos flera olika myndigheter och därför kräver samverkan mellan många aktörer, exempelvis Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, socialtjänsten, daglig verksamhet, hälso- och sjukvården och aktuella arbetsgivare. LSS-utredningen lyfter att personer som deltar i daglig verksamhet inte är en prioriterad målgrupp för Arbetsförmedlingen och framhåller att det därför kan finnas behov av särskilda insatser för att undanröja hinder för övergångar till arbete för denna grupp (SOU 2018: 303). Att aktörer inom arbetsmarknadspolitiken inte ser brukare med daglig verksamhet som sin målgrupp riskerar att skapa ytterligare inlåsningseffekter och i utredningen konstateras att det är arbetsmarknadsmyndigheterna med sitt ansvar över arbetsmarknadspolitiken som förfogar över flertalet åtgärder för att skapa möjligheter för fler personer med funktionsnedsättning att komma i arbete (SOU 2018: 289, 1037). Den pågående omorganisationen inom Arbetsförmedlingen med färre handläggare och mer digital självservice riskerar också att verka försvårande för personer som kan behöva stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden.

ERSÄTTNING

Personer som har daglig verksamhet får habiliteringsersättning. Habiliteringsersättning ska inte förväxlas med lön utan syftet med ersättningen är att stimulera den enskilde till att delta i daglig verksamhet. Deltagare inom daglig verksamhet har sin försörjning tryggad på andra sätt, oftast



genom olika typer av ersättning från Försäkringskassan såsom aktivitetsersättning och sjukersättning eller genom ekonomiskt bistånd från kommunen.

Sjukersättning och aktivitetsersättning

Sjukersättning och aktivitetsersättning är ersättningar från Försäkringskassan som är kopplade till arbetsförmåga. Storleken på ersättningen beror på hur omfattade nedsättningen av arbetsförmågan är, och en person kan beviljas 25%, 50%, 75% eller hel ersättning. Sjukersättning kan beviljas för personer mellan 19 och 64 år som har en sjukdom eller funktionsnedsättning som gör att de inte kan arbeta den procentsats deras förmåga bedöms vara nedsatt, varken nu eller i framtiden. Aktivitetsersättning kan beviljas personer som är mellan 19-29 år. Aktivitetsersättning är aktuellt för personer som inte kan arbeta den procentsats deras förmåga bedöms bara nedsatt under det kommande året, men som kan komma att arbeta i framtiden. Aktivitetsersättning omprövas efter ett, två eller tre år medan sjukersättning beviljas tillsvidare, dock sker uppföljning med några års mellanrum utifrån om arbetsförmågan har förändrats.

Merparten av deltagarna i daglig verksamhet har full aktivitets- eller sjukersättning och bedöms därmed enligt Försäkringskassan ha helt nedsatt arbetsförmåga.

Sedan införandet av aktivitetsersättning i Sverige har antalet mottagare ökat markant. Syftet med utformningen av aktivitetsersättningen var att genom ökat fokus på aktivering undvika att unga personer tidigt hamnar utanför arbetsmarknaden vilket de bedömdes ha riskerat med tidigare system. Olika studier visar dock att den stora majoriteten av de som en gång beviljats aktivitetsersättning fortsätter stå utanför arbetsmarknaden (Arvidsson 2016: 38f).

Ekonomiska konsekvenser

Om en individ lämnar daglig verksamhet för arbete erhåller individen istället för aktivitets- eller sjukersättning lön, lönebidrag eller dylikt. Om personen inte klarar av att behålla arbetet över tid kan det vara svårt att beviljas aktivitets- eller sjukersättning på nytt, eftersom individen har uppvisat arbetsförmåga. Riksrevisionen beskriver i en granskning att en individ som har aktivitetsersättning och bostadstillägg kan förlora en fjärdedel av sin inkomst om hen lämnar daglig verksamhet för att skriva in sig som arbetsökande. Det finns därmed ekonomiska risker för den enskilde som vill lämna daglig verksamhet för att arbeta på den reguljära arbetsmarknaden (RiR 2015: 12).

Besluten mellan olika myndigheter kan också verka försvårande i sammanhanget. De senaste åren har brukare med aktivitets- eller sjukersättning fått sina beslut omprövade och hänvisats till att söka arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Samtidigt som Försäkringskassan bedömer att det finns en arbetsförmåga bedömer Arbetsförmedlingens handläggare att arbetsförmågan inte är tillräcklig och att det inte finns några arbeten som passar. Begreppet arbetsförmåga tolkas därmed olika mellan myndigheter och en avsaknad av arbeten som matchar en fastställd arbetsförmåga kan även verka försvårande för individen (SVT 2019).

Personer med funktionsnedsättningar som inte har arbete och inte beviljas aktivitets- eller sjukersättning hänvisas istället till ekonomiskt bistånd. För att få ekonomiskt bistånd behöver personen skicka in räkningar och intyg månadsvis. De förväntas även söka jobb och stå till arbetsmarknadens förfogande (SVT 2019). För en del personer kan den förändrade situationen



och osäkerheten vara utmanande att hantera på egen hand och skapa stress och ångest som kan påverka hälsan negativt.

STÖD

I rapporten *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2018* framgår att 63 procent av personer med funktionsnedsättningar som inte har ett arbete bedömer att de skulle kunnat arbeta om de fått anpassningar eller stöd på sin arbetsplats (SCB 2019: 43). Kvinnor med funktionsnedsättning arbetar i högre grad deltid än män med funktionsnedsättningar. Forskning visar att män och kvinnor med funktionsnedsättning som är inskrivna på arbetsförmedlingen får olika stöd, där stödet till män är mer personcentrerat medan kvinnor oftare får stöd i form av hjälpmedel. Detta innebär att stödet till män med funktionsnedsättning är betydligt dyrare ekonomiskt men också att effekterna av stödet kan bli olika (JäMy & MFD 2019: 36, 45). Ett individanpassat och ändamålsenligt stöd är både en rättighets- och tillgänglighetsfråga.

Att personer som lämnat daglig verksamhet ansöker om insatsen på nytt kan även vara en signal om ett behov av stöd. Utformningen av stöd till arbete omfattar inte bara stöd på arbetsplatsen utan behöver ses ur ett bredare perspektiv. Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd) lyfter att personers stödbehov inledningsvis i stor grad kan handla om områden som inte är kopplade till själva arbetsuppgifterna. Det kan exempelvis gälla stöd i att utveckla strategier för att ta sig till arbetsplatsen och till att passa tider. Vidare lyfts ett behov av stöd i att tolka arbetsplatsens underförstådda regler (2017: 5).

I riksrevisionens rapport framhålls att det saknas insatser på en nivå mellan daglig verksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering. Inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen ställs högre krav på individen och i rapporten lyfts att Arbetsförmedlingen behöver erbjuda insatser även för personer som behöver längre tid för att närma sig arbetsmarknaden (2015:51).

Arbete framåt

I detta ärende har en genomlysning av inläsningseffekter gjorts. Sammanfattningsvis finns det ett flertal faktorer som kan påverka inläsningseffekterna mellan daglig verksamhet och reguljär arbetsmarknad. Daglig verksamhet är en rättighet och utifrån funktionsstödsnämndens ansvarsområde görs flera insatser för att minska eventuell inläsningseffekt, bland annat genom samverkan med andra myndigheter samt genom samverkan med näringslivet i form av enskild plats. Ett antal personer lämnar varje år Malmö stads dagliga verksamheter för ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Genomlysningen synliggör att det behöver göras insatser inom det arbetsmarknadspolitiska området men att det även finns områden där förvaltningen och andra myndigheter kan utveckla sina processer och samarbete för att skapa en tydligare väg från daglig verksamhet till reguljär arbetsmarknad.

PROJEKTANSÖKAN FÖR ÖKADE ÖVERGÅNGAR TILL ARBETE

Funktionsstödsförvaltningen har tillsammans med Försäkringskassan och i dialog med Arbetsförmedlingen identifierat ett behov av att utveckla stödet, både ett förberedande stöd för att kvinnor och män med funktionsnedsättning ska närma sig arbetsmarknaden, men också ett förlängt stöd till anställd individ och arbetsgivare för att skapa bättre förutsättningar att behålla



arbete över tid. Utifrån det identifierade behovet har en projektidé tagits fram som fokuserar på utökad samverkan mellan berörda aktörer i kombination med ett riktat arbetsförberedande stöd samt möjlighet till förlängt stöd till individ och arbetsgivare vid anställning för att möjliggöra för fler personer att närma sig arbetsmarknaden, få ett arbete och behålla det över tid. Initialt riktar sig projektet till de brukare inom daglig verksamhet som står närmre arbetsmarknaden.

Förvaltningen kommer tillsammans med Försäkringskassan att ta fram en projektansökan till FINSAM under 2019.

Projektet fokuserar på tre spår:

- **Utveckla modell för samverkan.**

Det finns en befintlig samverkansmodell mellan daglig verksamhet, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen som togs fram 2012. I och med att myndigheternas uppdrag har förändrats finns det behov av att aktualisera denna. I projektet uppdateras samverkansprocessen utifrån förändrade inriktningar i respektive organisation samt utifrån målgruppens behov. En gemensam modell för samordnad plan tas fram med fokus på hur individen ska närma sig arbetsmarknaden. Modellen utgår från individens behov och olika aktörers roll och innefattar rutiner som styr när och hur samverkan ska ske i förhållande till individen. Berörda medarbetare i de olika organisationerna ska genomgå utbildning i samverkansmodellen.

- **Utveckla "Förarbetet" daglig verksamhet med fokus på reguljär arbetsmarknad.**

Inom ramen för projektet ska "Förarbetets" dagliga verksamhet starta. Verksamheten kommer att ha ett särskilt fokus på reguljär arbetsmarknad och bygger på två spår. Det första är arbetsnärmande program för att förbereda individen på arbetsmarknadens krav och villkor. Det andra är lärandeplatser på arbetsplatser. I "Förarbetet" deltar personen i dessa insatser parallellt. Det arbetsnärmande programmet kommer att fokusera på kunskap och färdighetsträning, exempelvis avseende arbetsmarknadskunskap, livskunskap och självstärkande insatser. Inom lärandeplatserna får deltagarna riktig arbetslivserfarenhet inom riktade branscher. Konceptet kommer att utvecklas tillsammans med arbetsgivare.

- **Utveckla förlängt stöd till individ (och arbetsgivare) i syfte att behålla arbete över tid**

Inom projektet ska insatsen "stöd vid arbete" utvecklas. Individer som avslutar daglig verksamhet och övergår till arbete erbjuds möjlighet att söka stödet som kommer att ges av förvaltningens arbetskonsulenter. Genom stödet finns det en kontakt som individen kan vända sig till vid behov vilket främjar tryggheten. Stödet är långsiktigt, men kan initialt ske mer frekvent. Insatsen syftar därmed till att bidra till ett hållbart arbete som individen kan behålla över tid. Stöd kommer även erbjudas till arbetsgivaren som anställer individen.

**REFERENSER:**

Arbetsförmedlingen (2019). *Arbetsmarknaden i Malmö hösten 2018 Strategiska överenskommelsen mellan Malmö stad & Arbetsförmedlingen*. Friman, Mattias.

Arvidsson Jessica, (2016). *Sysselsättning och social rättvisa. En nationell registerstudie om 12 269 unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning*. Halmstad University Press. Lund: Media-Tryck

Forté (2017). *Intellektuell funktionsnedsättning och arbete*. Forskning i korthet Nr 10/2017.

Jämställdhetsmyndigheten & Myndigheten för delaktighet (2019). *Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning. Kartläggning av utmaningar för att nå det andra jämställdhetspolitiska målet*.

RiR 2015:7 (2015). *Aktivitetsersättning- en ersättning utan aktivitet?*

SCB 2019:2 (2019). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2018. Information om utbildning och arbetsmarknad (IAM)*

Socialstyrelsen (2019). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning lägesrapport 2019*.

SOU 2018:88 (2018). *Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, del 1 & 2*.

SVT (2019). *Unga med funktionsnedsättning hamnar hos socialen*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/ost/unga-med-funktionsnedsattningar-hamnar-hos-socialen>. Hämtad 2019-09-09.

Sydsvenskan (2019). *Färre jobb- lågkonjunkturen knackar på*. <https://www.sydsvenskan.se/2019-09-17/scb-7-1-procent-arbetslosa>. Hämtad 2019-09-17.